

Autorstwo dzieła plastycznego, pt.: **Generatywne błaganie o ochronę cyfrową**

III nagroda w konkursie Drzeworyt – źródło natchnienia w „Drzeworytni” w Pławowie 2025

Jacek Machowski
0812 000 0003 2435 3550
www.machy.pl
Wydział Sztuk Pięknych
Uniwersytet Rzeszowski

Drzeworyt – źródło natchnienia I edycja ogólnopolskiego konkursu 17.11 – 24.12.2023

Konkurs „Drzeworyt – źródło natchnienia” to nowe wydarzenie artystyczne o zasięgu ogólnopolskim, którego celem jest promowanie techniki drzeworytu jako formy współczesnej wypowiedzi artystycznej oraz upowszechnienie wiedzy o jej tradycji w Polsce. Organizatorem pierwszej edycji było Centrum Kulturalne w Przemyslu oraz Gminny Ośrodek Kultury w Narolu, przy współpracy z pracownią „Drzeworytnia” w Pławowie, będącą ośrodkiem specjalizującym się w badaniach i popularyzacji drzeworytu ludowego.

Wydarzenie odbyło się 21 września 2025 roku, a patronat honorowy objęło Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie, którego działalność od wielu lat związana jest z ochroną i dokumentacją polskiego drzeworytu ludowego. Konkurs stał się platformą wymiany doświadczeń pomiędzy artystami profesjonalnymi a osobami rozwijającymi własne poszukiwania twórcze w zakresie tradycyjnych technik graficznych.

Konkurs

Na konkurs napłynęły prace wykonane w różnych konwencjach stylistycznych i technicznych, ukazujące współczesny potencjał drzeworytu.

Jury w składzie:

- Zbigniew Biel – przewodniczący,
- Beata Skoczeń-Marchewka (Muzeum Etnograficzne w Krakowie)
- Beata Kot (ck Przemysł)

przyznało nagrody i wyróżnienia w trzech kategoriach.

Jacek Machowski otrzymał III nagrodę za drzeworyt pt. „Generatywne błaganie o ochronę cyfrową”, w którym tradycyjna technika została zestawiona z współczesnym językiem wizualnym. Praca odnosi się do tematu relacji pomiędzy światem cyfrowym a materią – metaforycznie łącząc fizyczność odbitki z ulotnością danych.

Jury doceniło zarówno walory formalne, jak i oryginalne ujęcie problematyki.

CENTRUM KULTURALNE W PRZEMYSŁU
GMINNY OŚRODEK KULTURY W NAROLU

OGŁASZAJĄ KONKURS NA DRZEWORYT INSPIROWANY DRZEWORYTEM LUDOWYM

POD NAZWĄ
DRZEWORYT
ŹRÓDŁO NATCHNIENIA

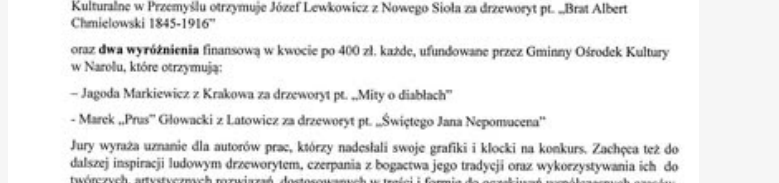
SZCZEGÓŁY DOTYCZĄCE KONKURSU:
www.ck.przemysl.pl
www.gok.narol.pl

TERMIN ZGŁOSZEŃ:
27.08.2025 r.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi podczas „Spotkania z Ludowym Dziedzictwem Kulturowym – U ŹRÓDŁA” dn. 21.09.2025 r. w Pławowie, gm. Narol, pow. lubaczowski, woj. podkarpackie

SERDECZNIE ZAPRASZAMY!

PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA JURY I KONKURSU NA DRZEWORYT INSPIROWANY DRZEWORYTEM LUDOWYM „DRZEWORYT – ŹRÓDŁO NATCHNIENIA” ORGANIZOWANEGO PRZEZ GMINNY OŚRODEK KULTURY W NAROLU I CENTRUM KULTURALNE W PRZEMYSŁU

Na posiedzeniu, które odbyło się dnia 10 września 2025 r. w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury w Narolu, Jury w składzie:

- Zbigniew Biel – artysta grafik, przewodniczący Jury
- Krysztyna Pionoskiewicz-Pieczko – etnolog, muzealnik z Muzeum Śląskiego w Katowicach
- Beata Skoczeń-Marchewka, etnolog, muzealnik z Muzeum Etnograficznego w Krakowie

oceniło 32 prace artystyczne z nich zostało wykonanych przez artystów profesjonalnych, a ocenianych przez artystów nieprofesjonalnych. Odbitki drzeworytne zostały zaprezentowane wraz z klockami.

Jury wysoko oceniło poziom zgłoszonych prac oraz z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zorganizowany po raz pierwszy konkurs spotkał się z takim odzewem artystów i miłośników tradycji drzeworytnej.

Po wnioskach ocenici Jury przyznało następujące miejsca i wyróżnienia:

Ia miejsce w kategorii profesjonalnych:
I Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 1300 zł (słownie: jeden tysiąc trzysta zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Jakub Sobczak z Torunia za drzeworyt pt. „Matka Boska Szkapka”

II Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 1000 zł (słownie: jeden tysiąc zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Tamara Szewcowa z Warszawy za drzeworyt pt. „Jeszcze nie istnieją”

III Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 700 zł (słownie: siedemset zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Jacek Machowski z Rzeszowa za drzeworyt pt. „Generatywne błaganie o ochronę cyfrową”
oraz dwa wyróżnienia finansowe w kwocie po 400 zł każde, ufundowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Narolu, które otrzymuje:
– Ania Kuchta – Karamitka z Lubczowa za drzeworyt „Św. Magdalena w Nowym Brnie”
– Elżbieta Długosz ze Szkolowej Woli za drzeworyt pt. „Matka Boska Bolema z Szaszar”

Ia miejsce w kategorii amatorów:
I Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 1300 zł (słownie: jeden tysiąc trzysta zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Kamil Polczak z Horycza-Zdojła za drzeworyt pt. „Św. Flawian”

II Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 1000 zł (słownie: jeden tysiąc zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Gabriela Michalak z Ostrowa Wielkopolskiego za „Jokityną białynką”

III Miejsce wraz z nagrodą finansową w kwocie 700 zł (słownie: siedemset zł) ufundowaną przez Centrum Kulturalne w Przemyslu otrzymuje Jacek Machowski z Rzeszowa za drzeworyt pt. „Matka Albert Chmielowski 1845-1916”
oraz dwa wyróżnienia finansowe w kwocie po 400 zł każde, ufundowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Narolu, które otrzymuje:
– Jagna Markiewicz z Krakowa za drzeworyt pt. „Miły diabełek”
– Marek „Pau” Glowicki z Łatowicza za drzeworyt pt. „Świętego Jana Nepomucena”

Jury wyraża uznanie dla autorów prac, którzy nadabali swoje grafiki i klocki na konkurs. Zachęca też do dalszej inspiracji ludowym drzeworytem, czerpiąc z bogactwa jego tradycji oraz wykorzystywania ich do różnorodnych artystycznych rozwiązań, dostosowanych do treści i form do ociekających wyjątkowymi kształtami.

Jury składa gratulacje Organizatorom i Konkursu na drzeworyt inspirowany drzeworytem ludowym pt. „Drzeworyt – źródło natchnienia”, za pomysł jego realizacji, zaangażowanie i niezwykle sprawną organizację. Ma nadzieję, że konkurs przyniesie charakter cyklicznego wydarzenia, odbywającego się w tak szczególnym miejscu, jakim jest Pławów, przyczyniając się do promowania i zachowania sztuki drzeworytnictwa ludowego.

Narol, dn. 10. 09. 2025 r.

Podpisy jury:

Zbigniew Biel
Krysztyna Pionoskiewicz-Pieczko
Beata Skoczeń-Marchewka

Zbiory Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie

Muzeum Etnograficzne w Krakowie wyraziło chęć pozyskania nagrodzonego drzeworytu do swojej kolekcji. Zdecydowałem się przekazać dzieło wraz z oryginalną matrycą w darze, wzbogacając zbiory muzealne.

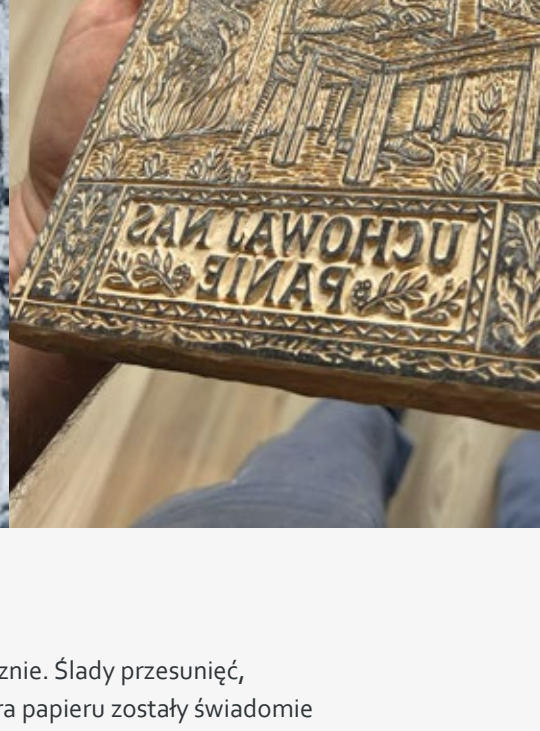

Opis pracy Generatywne błaganie o ochronę cyfrową

Drzeworyt „Generatywne błaganie o ochronę cyfrową” stanowi próbę współczesnego adaptowania tradycji polskiego drzeworytu ludowego, w którym historyczny był nośnikiem wiary, emocji i symbolicznej prośby o opiekę. Biznesowe drzeworyty wytonne, sprzedawane niegdyś na jarmarkach i odpustach, pełniły funkcję graficznych modlitw – prostych, szczyrych i pełnych ekspresji. Ich twórcy, często anonimowi, utrwalali nadzieje i lękli ludzi swojej epoki.

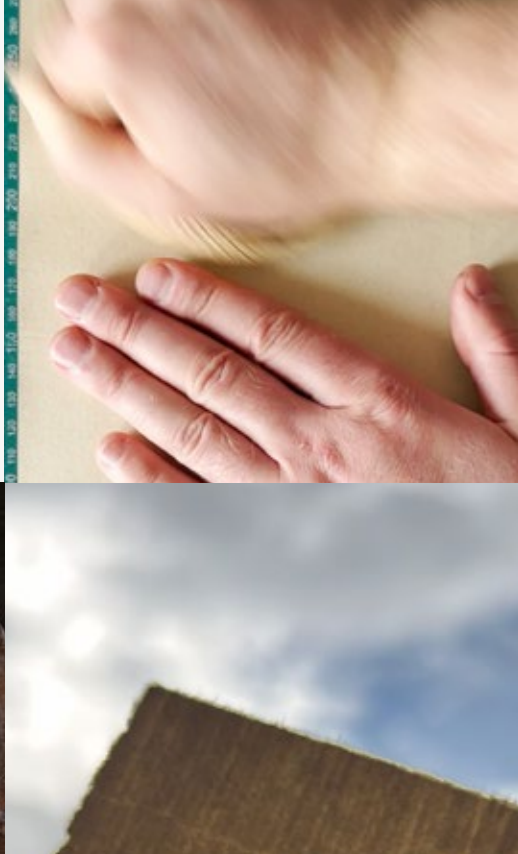
Współczesna realizacja odwołuje się do tej tradycji, przenosząc ją w przestrzeń cyfrowej rzeczywistości. Zamiast prośby o zdrowie, urodzaj czy ochronę przed złem, pojawia się błaganie o ocalenie przed spamem, fake newsami i atakami phishingowymi – nowocześniejszymi zagrożeniami informacyjnego. W ten sposób odwołuje się symbolicznym pomostem między sacrum i technologią, między kulturą analogową a cyfrową.

Proces twórczy łączy elementy generatywne i manualne. Punkt wyjścia stanowił obraz wygenerowany przy użyciu sztucznej inteligencji, pozostawiony celowo w charakterystycznej, nieco niejednorodnej estetyce cyfrowych modeli. Uzyskany projekt został następnie poddany autorskiej obróbce – mieszaną, przerysowywaniu i redukowaniu detali – aby zachować równowagę między mechanicznym algorytmem a indywidualnym gestem. Ostateczna matryca została wykonana ręcznie w drewnie lipowym, przy użyciu noża i dłut, z zachowaniem spontanicznej faktury i nieregularności charakterystycznej dla dawnych odbitek ludowych.

Cały nakład został wydrukowany ręcznie. Ślady przesunięć, nierówne nałożenie farby oraz faktura papieru zostały świadomie zachowane – zgodnie z duchem drzeworytu ludowego, w którym niedoskonałość stanowiła istotną część ekspresji.

„Generatywne błaganie o ochronę cyfrową” jest więc nie tylko ironicznym komentarzem do współczesności, lecz także próbą zrozumienia, jak dawne praktyki artystyczne mogą rezonować w epoce algorytmów i automatyzacji. W pracy spotykają się dwa porządki – rękodzielniczy i cyfrowy, tradycja i technologia, wiara i ironia – tworząc nowy, symboliczny język współczesnego drzeworytu.

Niniejsza prezentacja wykonana jest do celów naukowych (ewaluacja pracy Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego). Plakat i protokół z obrad zostały wzięte z: <https://mdukcwzawow.pl/index.php?show=readmore&id=1324>, <https://www.facebook.com/CKPrzemysl/posts/zapraszamy-do-zapoznania-5%Ca%99-z-protoko%C5%9Bem-i-konkursu-na-drzeworyt-inspirowany-d/120212620528180/> Materiały te zostały użyte w tej prezentacji na zasadach „prawa cytatu” (dozwolony użytek edukacyjny) art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

